

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Обавезни сте да приликом дозвољених радњи, у свом производу или апликацији наведете извор података.
You are required to specify a data source when allowed in your product or application.

ГОДИНА/YEAR VI

САРАЈЕВО, 17.6.2025.

БРОЈ/NUMBER 1

РАЧУНИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ENVIRONMENTAL ACCOUNTS

Рачуни протока материјала, 2019 – 2023

Material Flow Accounts, 2019- 2023

Рачуни протока материјала пружају информације о материјалним токовима између привреде и животне средине, а они се састоје од вађења сировина и других примарних материјала и испуштања у животну средину, као и материјалних токова између националне привреде и остатка свијета (увоз и извоз).

Вриједност директног уноса материјала у економију у 2023. години (домаће вађење + увоз) је мањи 6,3% у односу на претходну годину, док је домаћа потрошња материјала у земљи мања за 5,8%. Увезено је 4,8% мање материјала, док је извоз материјала мањи за 7,9%. Количина домаћег вађења ресурса у 2023. години је мања за 6,7% у односу на претходну годину.

Material flow accounts provide information on material flows between the economy and the environment, and they consist of the extraction of raw materials and other primary materials from environment and the discharge into the environment, as well as material flows between the national economy and the rest of the world (import and exports).

The value of direct material input into the economy in 2023 (domestic extraction + import) is 6.3% lower compared to the previous year, while domestic material consumption in the country is 5.8% lower. Import decreased by 4.8%, while the value of export decreased by 7.9% than the previous year. The amount of domestic extraction in 2023 is 6.7% lower than in the previous year.

1. Домаће вађење материјала, Босна и Херцеговина, 2019 – 2023

Domestic extraction, Bosnia and Herzegovina, 2019 - 2023

000 тона
000 tonnes

	2019	2020	2021	2022	2023
Укупно <i>Total</i>	37 017*	38 189*	36 931*	37 695*	35 170*
Биомаса <i>Biomass</i>	6 712*	9 109*	7 701*	7 615*	7 204*
Металне руде <i>Metal ores</i>	3 042	2 463	2 681	2 389	2 195
Неметални минерали <i>Non-metallic minerals</i>	11 886	13 081	13 748	13 954	12 979
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	13 377	13 536	12 803	13 737	12 792

* Подаци су ревидирани.

* Data has been revised

Количина домаћег вађења материјала у 2023. години је 35,2 милиона тона, што је мање 6,7% у односу на 2022. годину. У односу на претходну годину, количина извађене биомасе у 2023. години је мања за 5,4%, а фосилних енергетских сировина мања је за 6,9%. Количина металне руде је мања за 8,1% те је смањена екстракција неметалних минерала за 7,0%

Domestic extraction of materials in 2023 was 35.2 million tonnes, which was 6.7% lower than in 2022. Compared to the previous year, the amount of extracted biomass decreased by 5.4%, and fossil energy materials decreased by 6.9%. Extraction of metal ores less by 8.1% and extraction of non-metallic minerals lower by 7.0%.

2. Увоз, Босна и Херцеговина, 2019 – 2023

Import, Bosnia and Herzegovina, 2019 - 2023

000 тона
000 tonnes

	2019	2020	2021	2022	2023
Укупно <i>Total</i>	10 416	9 179	9 982	11 051	10 524
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	3 027	2 842	2 783	3 271	3 123
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	1 494	1 069	1 356	1 910	1 892
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	1 426	1 302	1 400	1 473	1 332
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	3 807	3 339	3 756	3 651	3 459
Остали производи <i>Other products</i>	627	592	645	697	667
Отпад увезен ради коначне обраде и одлагања <i>Waste exported for final treatment and disposal</i>	35	36	41	49	50

Увезено је 10,5 милиона тона материјала у 2023. години, 4,8% мање у поређењу с претходном годином. Мање је увезено биомасе и производа од биомасе (4,5%). Мање од претходне године у везено је неметалних минерала (9,6%), металне руде и концентрата (1,0%) и мање фосилних енергетских сировина (5,2%).

The amount of imported materials in 2023 was 10.5 million tonnes, which is 4.8% less than the previous year. It imported less biomass and biomass products (4.5%), Less than the previous year, non-metallic minerals were imported (9.6%), metal ores and concentrates (1.0%), and less fossil energy materials (2.8%).

3. Извоз, Босна и Херцеговина, 2019 – 2023

Export, Bosnia and Herzegovina, 2019 – 2023

000 тона
000 tonnes

	2019	2020	2021	2022	2023
Укупно <i>Total</i>	8 740	8 345	9 304	11 288	10 401
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	2 039	1 956	2 184	2 575	2 342
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	1 585	1 400	1 775	1 844	1 603
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	3 042	3 179	3 293	3 765	3 533
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	783	652	769	1 543	1 474
Остали производи <i>Other products</i>	1 289	1 159	1 282	1 560	1 447
Отпад извезен ради коначне обраде и одлагања <i>Waste exported for final treatment and disposal</i>	1	1	1	1	3

Извоз материјала у 2023. години је износио 10,4 милиона тона, што је за 7,9% мање у односу с претходном годином. Забиљежен је мањи извоз биомасе и производа од биомасе (9,1%), металне руде и концентрата (13,1%), фосилних енергетских сировина за (4,5%). Пад је забиљежен код извоза неметалних минерала и то за 6,2%.

Exports of materials in 2023 amounted to 10.4 million tonnes, which is 7.9% less than in the previous year. Compared to the 2022, there were less exports of biomass and biomass products (9.1%), metal ores and concentrates (13.1%), fossil energy raw materials for (4.5%). An decrease was recorded in exports of non-metallic minerals by 6.2%.

4. Индикатори протока материјала, Босна и Херцеговина, 2023.

Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2023

000 тона
000 tonnes

	Домаће вађење <i>Domestic extraction</i>	Увоз <i>Import</i>	Извоз <i>Export</i>	Директни унос материјала ¹⁾ <i>Direct material input²⁾</i>	Домаћа потрошња материјала ²⁾ <i>Domestic material consumption³⁾</i>	Физички трговачки биланс ³⁾ <i>Physical trade balance⁴⁾</i>
	1	2	3	4 = 1 + 2	5 = 4 - 3	6 = 2 - 3
Материјали, укупно <i>Materials, total</i>	35 170	10 524	10 401	45 694	35 293	123
Биомаса и производи од биомасе <i>Biomass and biomass products</i>	7 204	3 123	2 342	10 327	7 985	781
Металне руде и концентрати, сирови и прерађени <i>Metal ores and concentrates, raw and processed</i>	2 195	1 892	1.603	4 087	2 484	289
Неметални минерали, сирови и прерађени <i>Non-metallic minerals, raw and processed</i>	12 979	1 332	3 533	14 311	10 778	-2 201
Фосилна горива <i>Fossil energy materials/carriers</i>	12 792	3 459	1 474	16 251	14 777	1 985
Остали производи <i>Other products</i>	0	667	1 447	667	-780	-780
Отпад <i>Waste</i>	0	50	3	50	47	47

1) Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз
Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

2) Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз – извоз
Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

3) Физички трговачки биланс (ПТБ) = увоз – извоз
Physical trade balance (PTB) = import – export

У 2023. години је директно уведено у економију готово 45,7 милиона тона материјала (76,9% из домаћих извора, 23,1% из увоза), 6,3% мање него у претходној години. Домаћа потрошња материјала у земљи износила је 35,3 милиона тона, те је мање за 5,8% него у 2022. години. Увоз материјала је мањи за 4,8% као и извоз за 7,9%. Биланси физичке трговине у 2023. години износила је 123 милиона тона, што значи да је у 2023. години увезено 123 милиона тона материјала више него што је извезено.

In 2023, the direct material input was almost 45.7 million tonnes (76.9% from domestic sources, 23.1% from imports), 6.3% less than in the previous year. Domestic material consumption in the country was 35.3 million tonnes, which was 5.8% less than in 2022. Imports of materials decreased by 4.8% and exports by 7.9%. The physical trade balance in 2023 was 123 million tons, which means that in 2023, 123 million tons more materials were imported than exported.

5. Индикатори протока материјала, Босна и Херцеговина, 2019 – 2023

Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2019 – 2023

000 тона
000 tonnes

	2019	2020	2021	2022	2023
Домаће вађење Domestic extraction	37 017*	38 189*	36 931*	37 695*	35 170
Увоз Import	10 416	9 179	9 982	11 051	10 524
Извоз Export	8 740	8 345	9 304	11 288	10 401
Директни унос материјала ¹⁾ Direct material input ¹⁾	47 433	47 369	46 914	48 746	45 694
Домаћа потрошња материјала ²⁾ Domestic material consumption ²⁾	38 694	39 023	37 610	37 458	35 293
Физички трговачки биланс ³⁾ Physical trade balance ³⁾	1 676	834	679	-237	-237

1) Директни унос материјала (ДМИ) = домаће вађење + увоз

Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

2) Домаћа потрошња материјала (ДМЦ) = домаће вађење + увоз – извоз

Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

3) Физички трговачки биланс (ПТБ) = увоз – извоз

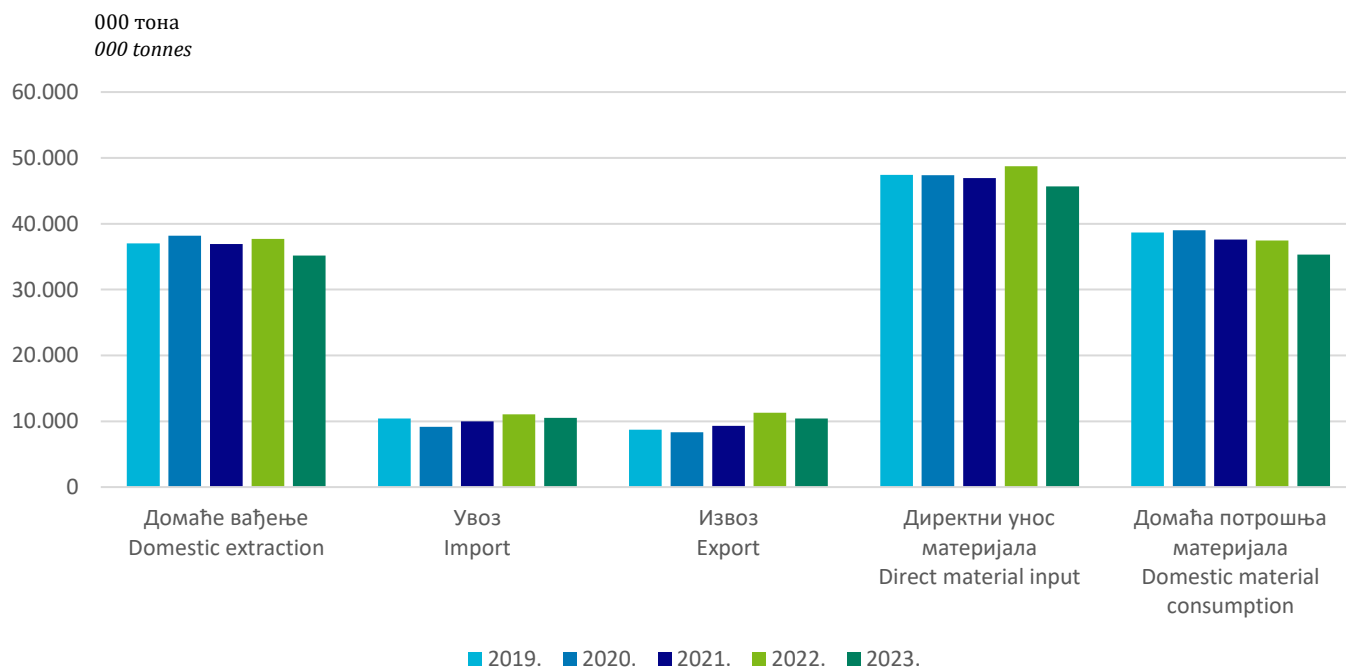
Physical trade balance (PTB) = import – export

* Подаци су ревидирани.

* Data has been revised

Графикон1. Индикатори протока материјала, Босна и Херцеговина 2019 – 2023

Graph 1. Material flow indicators, Bosnia and Herzegovina, 2019 – 2023

Методологија

Систем економских рачуна животне средине (SEEA) за проток материјала пружа информације о материјалним улазима и излазима економије користећи структуре и принципе постављене у Централном оквиру SEEA. SEEA рачуни протока материјала пружају збирни преглед улазних и излазних података у смислу инпута из околине, излаза у околину и физичких количина увоза и извоза. Разумијевање протока материјала у цијелој економији пресудно је за разумијевање коришћења ресурса у економији и еко-ефикасности. Рачуни протока материјала (EW-MFA) су један од неколико физичких модула Евростатова програма економских рачуна животне средине. Обухваћени су Регулацијом (ЕУ) бр. 691/2011 Европског парламента и Савјета о Европским економским рачунима за животну средину. Рачуни протока материјала (EW-MFA) биљеже протоке природних инпута (домаће вађење материјала) и производа (извоз, увоз) с помоћу детаљне подјеле за одређене категорије материјала. EW-MFA укључује сљедеће категорије материјала:

- Биомаса и производи од биомасе: усјеви и њихови производи, остаци од усјева и крме,
- Металне руде и концентрати те њихови производи,
- Неметални минерали и њихови производи,
- Фосилна горива и њихови производи (угаљ, нафта, гас итд.),
- Остали производи,
- Отпад за коначну обраду или одлагање.

Дефиниције

Биомаса је биоразградиви дио производа, остатка производа и отпада од пољопривреде (укључиво с биљним и животињским тварима), шумарства и дрвне индустрије те биоразградиви дио комуналног и индустријског отпада чије је енергетско кориштење допуштено.

Минерали су природно хомогена тијела сталнога хемијског састава и утврђених физичких својстава који се јављају или у одређеним геометријским облицима (кристалима) или без одређених спољашњих обиљежја.

Руда је минерални агрегат из којег је технички могуће и економски оправдано добивање метала и/или других минерала који се могу употријебити у индустрији.

Концентрати су продукти обогаћивања руда знатно повећаним садржајем метала у односу на садржаје у руди и погодни за даљу металуршку прераду и добивање метала.

Неметалне минералне сировине су оне сировине које нам при топљењу не дају нову сировину, а обично су везане за седиментне стијене (кварцне сировине, глине, гипс, сол, доломит, фосфорит, графит, боксит и цементне сировине).

Methodology

The System of Environmental-Economic Accounts (SEEA) for material flow provide information on material inputs and outputs of an economy using the structures and principles laid out in the SEEA Central Framework. The SEEA Material Flow Accounts can provide an aggregate overview of the inputs and outputs in terms of inputs from the environment, outputs to the environment, and the physical amounts of imports and exports. Understanding economy-wide material flow is critical to understanding resource use by the economy and eco-efficiency.

The material flow accounts (EW-MFA) are one of the several physical modules of the Eurostat's program of environmental economic accounts. They are covered in the Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and the Council on European environmental economic accounts.

Economy-wide material flow accounts (EW-MFA) record flows of natural inputs (domestic extraction of materials) and products (exports, imports) using a detailed breakdown for certain categories of materials. EW-MFA includes the following categories of materials:

- *Biomass and biomass products: crops and products thereof, crop residues and fodder crops,*
- *Metal ores and concentrates and products thereof,*
- *Non-metallic minerals and products thereof,*
- *Fossil energy material/carriers and products thereof (coal, oil, gas etc.),*
- *Other products,*
- *Waste for final treatment and disposal.*

Definitions

Biomass refers to the biodegradable components of products, waste and residue of agriculture (including plant and animal matter), forestry and wood industries, as well as biodegradable parts of municipal and industrial waste, the energy usage of which is allowed.

Minerals are natural homogeneous bodies of permanent chemical composition and determined physical characteristics that occur in specific geometric forms (crystals) or undetermined physical characteristics.

Ore is a mineral aggregate from which it is technically viable and economically justifiable to produce metals and/or other minerals usable in industry.

Concentrates are products of ore enrichment that have a significantly increased metal content compared to ore contents and are appropriate for further metallurgic processing and production of metal.

Non-metallic mineral raw material are the raw materials which do not produce new raw materials as a result of melting, and are usually integrated in sedimentary rocks (quartz raw materials, clay, salt, dolomite, phosphorite, graphite, bauxite and cement raw materials).

Фосилна енергија (гориво) настала је природним путем испод Земљине површине током дугог периода од остатака живих бића. Фосилна горива необновљиви су извори енергије. Постоје три главна облика фосилних горива: угаљ, нафта и природни плин.

Отпад је свака твар или предмет који посједник одбацује, намјерава или мора одбацити. Отпадом се сматра и сваки предмет и твар чије су сакупљање, превоз и обрада нужни за сврху заштите јавног интереса.

Домаће вађење материјала (DE) јест годишња количина сировина (осим воде и ваздуха) која се добија из природне животне средине, а употребљава се у економији.

Домаћа потрошња материјала (DMC) дефинише се као укупна количина материјала која се директно употребљава у економији.

Домаћа потрошња материјала (DMC) = домаће вађење + увоз – извоз

Директни унос материјала (DMI) = домаће вађење + увоз

Физички трговачки биланс (PTB) рачуна се тако да се од количине увоза изражене у физичким јединицама одузме количина извоза изражена у физичким јединицама на следећи начин:

Физички трговачки биланс (PTB) = $uvoz - izvoz$

Скраћенице

ЕУ – Европска унија

Евростат – Статистичка канцеларија Европске уније

Знакови

0 – податак је мањи од 0.5 употријебљене мјерне јединице

Fossil energy (fuel) is produced naturally beneath Earth's surface during a long period of time from biological remains. Fossil fuels are renewable energy sources. There are three main forms of fossil fuels: coal, oil and natural gas.

Waste is every substance or object that was, is going to be or has to be discarded by its owner. Every discarded object and substance gathering, transport and processing which are necessary for the protection of the public interest is considered waste.

Domestic extraction (DE) is the annual amount of raw materials (except for water and air) extracted from the natural environment to be used in the economy.

Domestic material consumption (DMC) is defined as the total amount of material directly used in the economy.

Domestic material consumption (DMC) = domestic extraction + import – export

Direct material input (DMI) = domestic extraction + import

Physical trade balance (PTB) is calculated by subtracting the amount of export in physical units from the amount of import in physical units, as follows:

Physical trade balance (PTB) = import – export

Abbreviations

EU – European Union

Eurostat – Statistical Office of the European Communities

Symbols

0 – value not zero but less than 0.5 of the unit measure used

Публикује Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Телефон/Phone: +387 (33) 911 911 | Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail: bhas@bhas.gov.ba | Internetska stranica/Web site: www.bhas.gov.ba

Одговорна лица/Responsible persons:

Шевала Кораччевић, шеф одсјека за транспорт, животну средину, енергију и регионалне статистике
Ševala Korajčević, Head of the Department for Transport, Environment, Energy and Regional Statistics

Весна Ћужић, директор
Vesna Ćužić, Director

Саопштење приредио: Драган Јововић
Prepared by: Dragan Jovović

